

Halina Mackiewicz

Zawołocze, pow. Włodawa. Stanowisko I, II, III i IV

Informator Archeologiczny : badania 6, 15-17

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

145 m².

Badania zostały zakończone.

TUMLANY, pow. Olsztyn
Stanowisko 2 "Rybaczkówka"

patrz wczesne średniowiecze

ZABRZE-MIKULCZYCE
Stanowisko 6

Instytut Archeologii Uniwersytetu
Jagiellońskiego, Muzeum Górnoślą-
skie w Bytomiu

Badania prowadził dr Bdeław Ginter
przy współpracy mgr Wenera Pierzyny
i Krzysztofa Sobczyka studenta UJ. Finan-
sowało Muzeum Górnośląskie w Bytomiu .
Trzeci sezon badań. Schyłkowopaleolityczna
pracownia krzemieniaraska.

W czasie badań na średniowiecznym gródku z XIII-XV w. odkryto w 1971 roku dość liczne materiały krzemienne. Badania tegoroczne miały na celu zorientowanie się w warunkach zalegania tych materiałów i uzyskanie większej ich ilości. Przekopano 8 m² w centralnej partii gródka założonego na cyplu tarasu niewielkiej rzeczki i odciętego fosą od reszty tarasu. Niewielkie wykopy założono również na stokowej partii cypla i na tarasie poza fosą. Wszędzie stwierdzono występowanie materiałów krzemienych. W wykopie centralnym występowały one w przemieszanej ziemi pochodzącej najpewniej z wybierania fosy, począwszy od głębokości 70-80 cm. Znajdowano je również w pierwotnej próchnicy sprzed nadsypania gródka, zalegającej na głębokości ok. 1,80 m. od powierzchni współczesnej. Na dużą ilość zabytków natrafiono także w poziomie bielicy i warstwie iluwium, poniżej pierwotnej próchnicy.

Niemal wszystkie wyroby reprezentują formy typowe dla pracowni krzemieniarackiej. Wystąpiły rdzenie dwupiętowe wiórowe i nieliczne jednopiętowe, bardzo liczne odłupki z wstępnej z naprawczej zaprawy rdzeni, a także wióry przeważnie nieudane i połamane. Pracownię zaliczyć można do cyklu mazowszańskiego.

Obok materiałów schyłkowopaleolitycznych natrafiono również na pojedyncze wyroby mezolityczne nieokreślone kulturowo.

ZAWOŁOCZE, pow. Włodawa
Stanowisko I, II, III i IV

Zakład Epoki Kamienia Instytutu
Historii Kultury Materialnej PAN

Badania prowadziła Halina Mackiewicz.
Finansowało Prezydium PRN we Włodawie.

Pierwszy sezon badań, Stanowisko piaskowe
z okresu paleolitu schyłkowego i mezolitu.

Stanowisko leży w gminie Osowa, na gruntach byłego folwarku Zawłocze i w jego najbliższej okolicy. Jest to teren wyższego tarasu piaszczystego, wciąniętego wąskim cyplem między jeziora Spilno, Koseniec a Perespilno. Część materiałów powierzchniowych stanowiska nawiązuje do zespołów odkrytych w Nieborowej, pow. Chełm, z tym, że w kilku przypadkach wydają się być ich ogniwem starszym, dotąd nieznanym.

Prace miały charakter badań wstępnych i ratowniczych. Objęły ogólne rozpoznanie terenu, w wyniku którego wydzielono cztery stanowiska, z czego na I rozpoczęto eksplorację wykopaliskową, a na części III - powierzchniową.

Stanowisko I - Małe zwymłone wzniesienie na tarasie piaszczystym, na zachodnim brzegu jeziora Perespilno. Teren zabudowań gospodarczych folwarku, ostatnio zajęty przez Prokuraturę Wojewódzką w Lublinie i niszczone przez budowę domu wypoczynkowego.

Z hałdy wykopu pod fundamenty zebrano ciekawy materiał krzemienisty / wielkie rdzenie odupekowe podkrążkowe i odupekowo-wiórowe jednopiętowe, duże noże zgrzebłowane odupekowe o grubych łukowych tyłkach opracowanych dwustronnie/. Złote tego nieznanego zespołu zostało całkowicie zniszczone. Być może, jest to fragment nieznanego przemysłu cyklu łysogórzańskiego.

Wykop 1 - Na wschodnim skłonie wzniesienia piaszczystego, przyległym do jeziora. Teren przeznaczony pod niwelację. Metodą ław i kwadr wyeksplorowano 96 m², do głębokości średnio 60 cm. Zabytki leżały na złożu wtórnym, we współczesnej glebie i w znajdującym się pod nią deptanisku/plaży/, które zniszczyło profil glebowy do poziomo warstwowanych piasków jego podłoża. Jak wynika z rowu sondażowego, w miarę oddalania się od jeziora, pojawia się profil glebowy i jego miąższość stopniowo wzrasta. Zabytki znaleziono niezbyt liczne, planigraficznie rozproszone. Wiązą się one głównie z cyklem mazowszańskim lub pokrewnym. W południowej części wykopu, odkryto nialiczne i mało charakterystyczne domieszki mezolityczne. Eksploracji wykopu nie ukończono.

Stanowisko II - Płaski cypel tarasu piaszczystego pomiędzy jeziorami Perespilno a Koseniec, zasadzony młodym lasem. Odkryto tu 8 dużych skupisk zabytków : 3 prawdopodobnie mazowszańskie, 1 janiaławickie, pozostałe nieokreślone. Na wszystkich powinna być przeprowadzona eksploracja wykopaliskowa.

Stanowisko III - Wzniesienie piaszczyste, silnie rozwiane, u nasady cypla tarasu piaszczystego, w starym lesie. Stanowisko niszczone. Jego północno-zachodnią część

eksplorowano powierzchniowo. Uzyskano materiały, najpewniej mazowszańskie, analogiczne do odkrytych na stanowisku I, w wykopie 1, ale bogatsze. Leżały na powierzchni deflacyjnej rozwianej do piasków iluwium silnego. Pozostałą część stanowiska należy eksplorować wykopaliskowo.

Stanowisko IV - Wyższy taras piaszczysty, około 600 m na południe od zabudowań folwarku, w małym lasu sosnowym, po obu stronach ścieżki z Zawołocza do wsi Osowa. Znalaziono dwie bogate krzemnice mezolityczne. Obie nadają się do eksploatacji wykopaliskowej.

Prace wykopaliskowe w Zawołoczcu powinny być intensywnie kontynuowane. Ze względu zaś na wyjątkowe bogactwo ilościowe i kulturowe tutejszych materiałów krzemienych i ich znaczenie dla poznania osadnictwa Polski południowo-wschodniej, należy utworzyć tu rezerwat archeologiczny, uniemożliwiający niszczenie tych cennych stanowisk.

ZYCHY, pow. Końskie
Stanowisko 3

Instytut Archeologiczny Uniwersytetu
Jagiellońskiego

Badania prowadził dr Boleśław Ginter.
Finansował Uniwersytet Jagielloński.
Pierwszy sezon badań, Stanowisko schył-
kowopaleolityczne.

Prowadzono badania typu ratowniczego na niszczonej przez wybieranie piasku stanowisku schyłkowopaleolitycznym. Stanowisko usytuowane na mocno zwydmionym tarasie lewego brzegu rzeczki Plebanki, lewobrzeżnego dopływu Czarnej. Wydobyto niewielką ilość wyrobów krzemienych, zalegających przeważnie we współcześnie nawianym piasku. Bardziej charakterystyczne wyroby, takie jak rdzeń dwupiętowy i trzonek liściaka dwukątowego wskazują na przynależność odkrytych materiałów do cyklu mazowszańskiego. Badania zostały zakończone.